

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

de obseruantijs obseruantiarumq[ue] causis veteris legis art. 7

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

D. DIONYSI A RICK. CAR.

terrena nimis desiderans: ne sit lippus, id est, intellectum carnali affectu obtenebratum habens: ne habeat maculam in oculo, id est, praesumptionem sanctitatis in corde: ne habeat iugem scabiem, id est, petulantiam carnis: ne habeat impetiginem, id est, auaritiam: ne sit heruosus, id est, ponderosus, utpote turpitudinis pondus gestans in corde, quamuis non exerceat nec exequatur in opere. Porro per ornamenta significantur ministrorum dei virtutes, quibus potissimum oportet sacerdotes ornari. Per feminalia enim exprimitur castitas, per tunicam lineam puritas vitae, per cingulum discretionis moderatio. Per tiaram caput regentem, intentionis rectitudo atque sinceritas. Ultra haec autem debent pontifices quatuor speciali modo habere, videlicet iugem dei memoriam diuina contemplando, quod significatur per auream laminam, nomen dei habentem in fronte pendentem. Secundo tolerantiam populi, quod superhumeralis designat. Tertio sapientiam cordis per solitudinem charitatis, quod rationale significat. Quarto conuersionem caelestem per opera perfectionis, quod tunica hyacinthina figurat, in cuius extremitate pendent tintinabula aurea, quia pontifices sonare fulgereque debent diuinorum doctrina. Per mala quoque punica, unitas pacis & vera designatur concordia. Quam nobis praestare dignetur deus lagitor pacis & amator charitatis, dominus noster Iesus Christus: qui est super omnia deus sublimis & benedictus, Amen.

DE OBSERVANTIIS
observantiarumque causis veteris legis.
Articulus Septimus,

Leuit. 10.
Luca. 1.

CVstodite spiritum vestrum, & nolite contaminare animas vestras: sed estote perfecti, incedentes sine querela in omnibus iustificationibus domini dei vestri. Haec enim voluntas dei sanctio

EPITO, PARS SECVN.

ficatio vestra. Estote igitur sancti, sicut & pater ve-
 ster celestis. Iam de rationibus sacrificiorum atque
 sacrorum ac sacramentorum veteris legis vtrumq; ser-
 mo expletus est; nunc vero de obseruantis obser-
 uantiarumque causis, dicendum est. Dicitur enim
 quemadmodum ad ceremonialia veteris legis præce-
 pta quatuor ista pertineant. Ostensum est autem, ea
 quæ diuino cultui mancipantur, speciali oportere san-
 ctitate ac dignitate pollere, sicut de vasis & vestibus sa-
 cris ac templo innotuit. Quoniam ergo populus ille
 hebræus, & præsertim Leuiticus, diuino fuerat cul-
 tui deputatus, idcirco in eorum conuersatione aliqua
 obseruabantur, quæ ad diuini cultus congruentiam at-
 tinent, in cibis & potibus. Harum autem obseruan-
 tiarum vna est ratio literalis, secundâ relationem earum
 & convenientiam ad cultum diuinum pro tempore il-
 lo. Secunda est ratio figuralis & mystica, eo quod om-
 nia in figura nouæ legis & Christi eis contigerint. Li-
 teraliter ergo loquendo quidam cibi eis prohibiti sunt, non
 quasi essentialiter immundi & mali, aut animam per se
 maculantes, cum teste Apostolo, omnis creatura dei
 sit bona, nihil ue sit reijciendum quod cum gratiarum
 actione percipitur. Sed erant cibi tales immundi pro-
 pter corporalem immundiciam, vel corruptionem, aut
 disproportionem ad vitam humanam. Quædam etenim
 eis erant prohibita, quia ex rebus immundis aluntur,
 vt porci, vel quia immunde conuersantur, vt animalia
 subterranea, scilicet talpæ & mures, vel quia ob super-
 suam humiditatem vel siccitatem corruptos genera-
 rent humores in humanis corporibus, sicut leo, &c.
 Animalia vero vngulam non fissam habentia sunt eis
 prohibita, ppter terrestriatē eorū. Similiter multas in
 pedibus fissuras hntia, cū nimis cholericæ sint atq; adu-
 sta, vt carnes leonis. Prohibitæ quoq; sunt eis aues que
 dam rapaces, cū sint nimis siccitatis, & aues quædam
 aquaticæ, cum sint nimis humiditatis. Animalia vero
 ruminantia vngulâq; fissantia, sunt eis ad mâducandâ
 concessa. Sunt em̄ medie complexionata, et hnt humo-

.1. Thes. 4

.1. Cor. 10.

.1. Tim. 4.

Leuit. 7.

er. 3105
1. 2001

D. DIONYSI A RICK. CAR.

res bene digestos. Nam quod non sunt nimium humida, testantur vngulae, quod autem non sunt nimis terrefacta, patet ex hoc quod non habent continuam vngulam. In piscibus demum concessi sunt eis pisces sicciiores, squamas pennulasque habentes, per quas fit moderata complexio piscium. Aues etiam magis temperatae sunt eis concessae, ut gallinae & perdices. Alia horum ratio extitit, detestatio idolatrie. Gentiles namque, & fertim Aegyptii inter quos erant Iudaei nutriti, a Iudaeis ad edendum concessa sunt, non manducabant, sed ut deos colebant, ut ouem & bouem. Alia vero quae Iudaeis prohibita fuerant, aliqua comedebant. Generaliter vero prohibitus eis fuit sanguinis esus, quatenus crudelitatem humanique sanguinis effusionem horrent. Et quia idolatrae sanguinem immolatorum colligebant, & circa eum edebant: Propter quod dominus iussit sanguinem effundi, & puluere operiri. Eadem ratione non licuit eis comedere suffocata & strangulata, quoniam sanguis eorum non separatur ab ipsorum corporibus, vel quia in tali morte animalia multum affliguntur, idcirco voluit eos dominus a tali crudelitate arce-
re circa bestias, quatenus inuicem misericordes consistere-
rent. Adeps autem eis prohibitus fuit, quia idolatrae adipem comederunt in suorum horum ore deorum, & quae cremabatur ad dei honorem, & quia adeps & sanguis non generant bonum nutrimentum, ut asseruit Rabi moyses. Porro ratio figurata istorum est, nam per animalia prohibita designantur, secundum Augustinum, quaedam peccata vitanda. Animal ergo quod vngulam findit ac ruminat, in laudum fuit, quoniam vngulae huius distinctionem designant duorum testamentorum, vel patris & filii, vel duarum naturarum in Christo, distinctionemque boni ac mali. Ruminatio autem significat meditationem scripturarum, & altum intellectum earum. Cuiusque vero aliquid horum deest, spiritualiter im-mundus est. Pisces quoque habentes squamas & pennulas, mundi erant, quia per pennulas contemplatio, per squamas signatur aspera poenitentialisque vita. In ag-

ERITO. PARS SECVN.

la vero quæ alte volat, prohibetur superbia. In Gri-
pho, qui equis atque hominibus molestus est, prohibet
potentum crudelitas. In Aliecho, qui minimis pascitur
anibus, signantur qui pauperibus graues sunt. In Miluo
insidius vitæ, figurantur frauduleti. In Vulture, qui ex
exercitum sequitur vt cadauera deuoret occisorum, signi-
ficantur qui amore lucri hominum necem discordiâq;
procurant. Per coruos, qui voluptatum libidine deni-
grantur. Per Struthionem, qui quamuis sit auis volare
tamen non valet, sed terræ adheret: designantur homi-
nes qui licet sint racionales, deo tamen nõ militant, sed
secularibus implicantur negocijs. Per Nocticoracem
qui in die non videt sed nocte, signantur qui in tempo-
ralibus sunt acuti, in spiritualibus autem obtusi. Larus
vero eos figurat, qui circumcisionem & baptismum si-
mul honorant. Per Accipitrem significantur, qui poten-
tibus causa prædandi deseruiunt. Per Bubonem, qui in
die latet & nocte vagatur, luxuriosi signantur. Per
Mergulum, qui sub aquis diu moratur, gulosi, qui se in
aquis deliciarum demergunt. Per Ibidem longum ro-
strum habentem & ex serpentibus partum quærentem
signati sunt inuidi, qui ex aliorum malis quasi ex ser-
pentibus reficiuntur. Per Cygnum candidi coloris lon-
gique colli, signantur hypocritæ, qui per apparentis ni-
torem iustitiæ terrena lucra conquirunt. Per Onocra-
tulum, qui est auis orientis, longum rostrum habens,
atque in faucibus folliculos in quibus primo cibum re-
ponit, quem post horam in ventrem transmittit: figura-
tur auari qui temporalia nimia diligentia cumulant.
Per Porphyrionem, qui præter aliarum auium modum
habet vnum pedem latum ad natandum, alium fustum
ad gradiendum, in aquis natans in terraque ambulans
qui solo morsu bibit & omnem cibum aquis intingit.
illi signantur, qui secundum aliorum voluntatem ni-
lagere volunt, sed solum secundum proprii affectus in-
clinationem. Per Herodionem, qui falco vocatur, signi-
ficantur quorum pedes veloces sunt ad sanguinis effu-
sionem. Per Caradrion, quæ auis est garrula, figurant

D. DION. A RICK. CART.

loquaces. Per vrpam in stercorebus nidificantem, que pascitur fimo, & in cantu gemitum simulat, designant tristes tristitia seculi, quae mortem operatur. Per vesperilionem in basso volantem, signantur qui sola terrena appreciantur. Circa volatilia vero quadrupedia concedebantur Iudaeis ea duntaxat, quae posteriora crura habent longiora, vt queant salire. Alia vero quae terrae magis adherent, prohibebantur, quia qui quatuor euangeliorum doctrina abutuntur, mundi reputantur.

Exod. 24.

Inter plantas vero non est facta distinctio, quoniam vsus plantarum ante diluuium fuit. Vtus autē carnis postea videtur inductus, magisque ad curiositatem atque delicias, quā ad necessitatem pertinet vitae. Et ergo volens deus populum suum ad simpliciorē reducere victum, animalia multa prohibuit. Iussit quoque dominus ne coquerent hœdum in lacte propriæ matris, quia hoc facere ad crudelitatem pertinet eius qui cogit lac namque matris ad alimentum, non consumptionē sobolis ordinatur, Vel quia gentiles hœdum in lacte matris coquere consueverint. Figuraliter autem per hoc significatur quod Christus qui signatur per hœdum propter similitudinem carnis peccati, non erat coquendus id est, occidendus in lacte matris suæ, id est, tempore suæ infantiae. Rursus quia Gentiles primitiuos fructus fortunatos & dñs suis offerendos putabant, præcepit dominus populo suo, vt trium primorum poma annorum reputarent immunda. Quarti & quinti anni poma deo offerrent, tamquam primitias fructuum. Quinto autem anno ipsi vescerentur ex eis, & deinceps. Spiritualiter autē per ista signat, quod post tres status sub lege, scilicet, post Abraham David, & transmigrationem Babylonis, erat Christus deo offerendus, ex cuius nos deinceps sacramentis reficimur. Prohibuit etiam dñs, ne vterentur vestimentis ex lana & lino contextis, quia huiusmodi utebantur idolatræ. Et ne vir indueretur veste feminea Vel e contra, quia in sacris Martis mulieres utebantur vestimentis virorum, & in sacris Veneris viri indubant vestibus feminae. Ratio autem spiritalis est, nam

EPITO. PARS SECVN.

per vestem simplicem innocētia designatur. Mulier q̄q̄
 docendi officium vsurpare non debet. Quamuis vero, te-
 ste Apostolo, non sit deo cura de bubus, videlicet quia
 nō curat nec exigit, quid homo circa ea agat ex affectu-
 rationis. omnia enim subiecit sub pedibus eius; curat ta-
 men dei s̄ quomodo homo se habet ad bruta, quācum ad
 affectum passionis. Voluit igitur dominus, vt circa bru-
 torum penas essent compacientes, quatenus ira assue-
 ret misereri atque succerere proximis. Ideoque prohi-
 buit alligari os boui trituranti, & matrem cū pullis oc-
 cidi. Vel in detestationem idolatriæ. Reputabant enim
 Aegypti nephas bouem comedere ex frugibus terræ.
 Simili ratione prohibuit diuersorum animalium com-
 mixtiones, talibus namq; vtebant Aegypti in obsequi-
 um planetarum, qui secundum coniunctiones diuersas
 varios sortiuntur effectus, Etiam ad tollendam occasio-
 nem libidinis, vtiq; contra naturam. Vnde Rabimo-
 ises narrat fuisse traditum in traditionibus Iudæorum,
 quatenus oculos suos auerterent ab animalibus tēpore
 commixtionis. Spiritualiter autē non debemus tenere
 matrem cum filijs, id est, literalem sensum cum
 spirituali. Sed & boui trituranti, id est, prædicatori
 verbi diuini, non est os alligandum, id est, necessaria
 vita tollenda. Prohibuit insup deus populo sibi peculia-
 ri, ne simul ararent in boue & asino. Sic enim Aegypti
 in venerationem diuersæ coniunctionis stellarum ara-
 bant. Ratio autem figuralis est, nam in prædicatione
 diuina fatuus, qui signatur per asinum propter hebetu-
 dinem sensus, non est sociandus boui, id est, viro vili
 atque perito. Præcepit quoque dominus, ne sacerdotes
 minores, qui certis temporibus ministrabant in templo
 ingrederentur ad omnem mortuū, nisi ad patrem ac ma-
 trem, & valde proximos, ne contaminarent. Et hoc ad exclu-
 dendū idolatriæ cultū. Sacerdotes etenim idolorū i ritib⁹
 suis ossibus mortuorū & carnibus vtebāt. Pontifex vero
 qm̄ semp paratus eē debebat ad cultū diuinum, ad nul-
 lum mortuum ingredi potuit. Mandauit quoque dñs
 ne barbā caputq; raderent, aut carnem suam, vel vestem

.1. Tim. 2.

.1. Cor. 9.

Psalmo. 8.

Deut. 25.

D. DIONYSI A R I C C I A R.

inciderent quia enim talia sacerdotes Gēriliū faciebāt
Spiritualiter autem horum ratio est, quoniam sacerdo
tes ab operibus mortuis, id est, peccatis, esse debent im
munes, nec debent radere caput, id est, deponere sapie
tiam vel barbam, id est, scientiæ perfectionem, nec ve
stem aut carnem incidere, id est, schismati consentire.

DE P R A E C E P T I S I V D I C I A L I B U S

cialibus veteris testamenti, ad principia
ac popularē conuictum continentibus.

Articulus octauus.

Exodi. 20.

Hæc sunt præcepta atque iudicia, quæ cō
stituit dominus per Moysen inter se & fi
lios Israel. Iudicialia veteris legis præ
cepta dicuntur quæ moralia præcepta le
gis diuinæ ordinant atque determinant,
quantum ad conuersationem hominum
mutuam, quæ admodum illa præcepta ceremonialia ap
pellantur, quæ præcepta moralia diuinæ legis determi
nant, quantum ad cultum diuinam exteriorē colendi
que modum, ut ante latius demonstratum est. Ordina
rio aut humanæ vitæ sine p̄cipe eē non potest ac iudi
ce, qui sit iusticiæ custos & velut quædam animarū iu
sticia, ad quam subiecti in omni necessitate recurrant.
Sunt vero quatuor species principatus, secundum Phi
losophum, quorum præcipuus dicitur Regnum, in quo
vnus regnat secundum virtutem & æquitatem, Et ari
stocratia, in qua multi boni principantur, vnus
que virtuosus omnibus præsidet, & talis principatus
ad omnes quodammodo pertinet. Nam principates
ab omnibus eliguntur, & ex omnibus eligi possunt. Talis
vero extitit p̄cipat⁹ sub veteri lege, scdm ordinatio
nē diuinā. Moyses namque successoresque eius præerāt
populo, tamquam singulariter omnibus dominantes,
quod est quædam species regni. Eligebantur quoque se
niores secundum virtutem, ut principarentur sub ipso
Deuter. 1. & singuli propriū exercerent officium, sicut in Deutero.